

**Д. М. Гриджук, канд. екон. наук,
голова правління ПАТ “КБ “ХРЕЩАТИК”, м. Київ**

КРИТЕРІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Проблема оцінювання ефективності діяльності банку займає ключове місце в системі банківського менеджменту та в теорії наукових досліджень. Відсутність системного концептуального підходу до критеріїв та інструментарію оцінювання ефективності діяльності банку зумовлює невизначеність у стратегічних пріоритетах управління банком. Неоднозначним в економічній літературі є також і трактування економічного змісту поняття “ефективність діяльності банку”.

Процес оцінювання ефективності методологічно пов’язаний із вибором критеріїв оцінки. Виходячи із різних площин дослідження діяльності банку різними є і критерії оцінювання ефективності його діяльності. Так, для центрального банку ефективний банк виконує економічні нормативи, фінансово стійкий; для працівників банку – виплачує гідну заробітну плату та забезпечує стабільну роботу, здійснює інвестиції в інтелектуальний капітал; для вкладників – забезпечує капіталізацію вкладів та гарантію їх повернення; для власників та топ-менеджменту ефективним є банк, що отримує максимальні прибутки при мінімальних витратах та оптимальних ризиках. Оцінюючи ефективність банку на оперативному рівні управління, акценти ставляться на ефективність бізнес-процесів банку, наприклад, співвідношення результату та витрат. На стратегічному рівні ефективність розглядається з позиції реалізації стратегічних цілей банку.

Тривалий час у вітчизняній та зарубіжній практиці єдиним мірилом результативності діяльності банку був отриманий прибуток. Посткризові тенденції окреслили нові виклики та пріоритети в банківській діяльності. Набули поширення два напрямки банківського менеджменту: управління вартістю та корпоративне управління. Вони змусили по-новому розглядати критерії оцінювання ефективності діяльності та інструменти управління банком.

Сучасний інструментарій оцінювання ефективності діяльності банку достатньо широкий. Від набору класичних фінансових показників до нових концепцій економічної доданої вартості (EVA) і збалансованої системи показників (Balanced Scorecard). Збалансована система показників, яка отримала значне поширення в американських компаніях, не вирішує фундаментальних проблем оцінювання ефективності банку, адже не зовсім коректним є поєднання різного характеру показників в загальну оцінку ефективності банку. Концепція вартісно-орієнтованого банківського менеджменту вбачає основну мету діяльності банку в максимізації його вартості та зорієнтована на майбутнє зростання чистих грошових потоків (доданої вартості) і зміцнення довгострокової стійкості банку. Водночас

поточні грошові потоки, задоволення зобов'язань та вимог клієнтів, знаходяться поза увагою.

Однак для ефективного управління банком керівництву важливо мати вичерпну інформацію про те, які власне продукти, бізнес-процеси і як вони впливають на ефективність діяльності банку в цілому. Наявність такої інформації дасть можливість в оперативному порядку переорієнтовувати маркетингові заходи, бізнес-процеси, а при необхідності і фінансові ресурси у більш прибуткові та ефективніші напрями.

Отже, сьогодні в Україні існує потреба формування нової інтегрованої системи оцінювання ефективності діяльності банку, яка буде спроможна забезпечувати необхідною інформацією процес прийняття управлінських рішень з урахуванням стратегічних цілей банку та впливу сучасних тенденцій постіндустріального глобального бізнес-середовища.